

1. Dva osobite: Wilhelm Bryčowski plutonový lot 41 zónatý. - 7930
2. Dňa 25. II. 1940 roku strytnatým uvevranie stárencia sís a kaljonej Miliciji na st. kol. Dabronica pov. Sarny voj. Kozuškie. v spravach slúžbovych, gdyi' sea ten čas pracovatem na halci: po prýjeidie ob Dabronicy i zamel-olovaxim sís a miliciji, zostatém svatychumiasť arentovany. oskaršano sumie o organizacjz Polsha vsrod emijsevij ludnosti g.m. Ktoobimnencovij pov. Sarny. Prechodzenie pres granic i chaliganistro. -
3. Naime vizivania: Kovel - Kijon - Charkon. -
" Tagierov: Uman - Mariupol. -
4. Opis: vizivanie Kovel - na gorce, vanunki žjeia bardo cižnie, jeden raz na dniu zupa i chleba 600gr. na eadý dni. - Kovenkie emenkaniove - okropne, kiedy zostatém prýnerionny ob vizivania a Kovelu. pres oblem sicerogótoz revizjz obojotz, rolevrauo sumie do vaza i prenikano ubrauuie i bielinoz, a najdokladnijnu uprava, orar buty po-puto, mierostariano najmiejnej odrobimni papirny, pany cem mienegodnoo roimych obelg. ja to, obojistyer i ob ealego narodu Polskij, - potzeronyer ze ssturchoicami.
(Po remiji zostatém odpravatimny ob cali, a ktorej zostatém stranny videt byla to lue. Cala o vymiane 2 mtr x 3 1/2 mtr a prýblichim, byla rastana eiatem ludnim, tešli ludie jeden na drugim tak ze mueljto absolutnie emony aby stauzi lioz, vopchano sumie

H

OBČET

7930

drávaní, opřesunúe jendré lž. moey 450.000.000 Kčs. -
 H. goli tak matej bylo mas 63 osoby. - so prebudzením sís rano
 (chočiar uist : tak mēspat). Mē bylo mējšea aby moine
 srohodnie stoc. H. tamieh vrazumael prelytem prvotē 3 mējšea
 potem pmerueus ob imnej eeli vřknyj i imnej tak rano
 bylo ciseno, tylko rěsē i pmeruej pmeruej lž. srohodni. - rocydyvistov
 i sovetskior ungodnikov mējšea olobe ob spravin, ktore
 vybijali na venie vřzmaeh. Higiēna: (křey i brid. ova srohod
 s tak mējšea, parany, euly bēeni, gduē rātatniatē sís potřeby
 materialne. Higiēna ma tyfus ematē okotē 15 osob. Do usřpu
 o obrōch obrōmē pmeruej sís masar 30-50 osob, ktory u
 pmeruej 30 minut vimi byli rāta tūc ova gōtneby ma-
 teriale.

Higiēnie Kijov - na tak mējšea, Lenjanskoe: Higiēnie
 b. olvē u obrōch obrōmē 4te pōtrojnyel gmeruej. (H. vřzma-
 eia Koval ob stōpi pmeruej mas moey jak bylo; b. to kolom
 karabinov. Na stōpi (kaldorans mas ob vagonov 7. vř. mējšea
 gduē mējšea pmeruej sís s ledovic 12 osob, vřzma-
 mas po 20 i vřcej, gmy eem olvē nam do jadrenie
 siledie, stōny rybz i chleb, vřdy mē. gdy rālednie tylko rano
 po malym kubecem, a kto s gmeruej mējšea vřzma-
 prvōt i kmeruej by olvē vřdy, kalibras go s pmeruej
 maqle mējšea spręjnavē kajolomē i b. to, tak rano
 pmeruej s osobami, ktory prvōt sís do usřpu
 H. Kijov s vagonov pmeruej mas u obrōch - vřzma-
 eia

Laoborans do aut po tylo orob, to 3ta lub vicej NKWD nily
 samyrali chni, tak namu postporano e kolistanni. Po poru-
 rium ob viziuma nadrom ob coli prepieruj u ktorej byla vilpoe
 onropna i bioto u tancich varuakach priesidiantem e chni, porom
 pnieucano do coli o cementaruj postarcku u ktorej bylo nat barda
 oluio. - Higiana niceo lepna jak u Kowle, zavranie uniejse.

Higienie Charkov - 7.24. i perovytroje* Shtad viziuma tny chark.
 propitiane u celach ciama onropnie, viziumie prebykali na Koryla-
 rack i na podvinu pod golym ciebam. Higiena - onropna, usy i boud.

5. Shtad viziuma: Narodovoi vizknoiz Polosa, uniej rovjani, ukraim
 ychsi. Kategorie prestypoti - vizknoiz prestypoti polityzerne
 potam kryminalne. Porom unyrtom unyohy polakami
 desic dery, unyohy imna narodovoiiz unyrtom, porom mody
 najgoruy u prestypoti kryminalnyet 7.24. rovjantak
 i z'ulikov. Krajenny stonura - moiliny, galy rovjoni
 Karid vedydual veizi do lepnojo jutra, ktorym jak
 sis vyraiali, "svobody Stalimovskij unyrtom olozi."

6. Higie u oboroch, viziuma: 4 viziuma - rano pobudka ponader
 u cele, vypucovavai viziuma do restypnu, potam miadanie
 herbata - chleb, po miadanie gymmurava bicii uny last
 do obiadu. Obiad i unyoh'e bicii uny pna jakg godins, 15 minut
 spaceru, nastepnie jeolen e coli coi opomadu e presentorzi
 bas to coi historyemego, pnieidivaga lub unyolomaga,
 tak ob kolacji, - nastepnie unyoh vypucovavai do uslynu,
 vicovrem u potytonie, kto opomada onyolomaga e filmu lub

zmyslow, imi u gromadnosci leize opornolajz jeden drugiemu o swych gniejciach z gnetosici, a imi eos smuz o gnystosici, potom uwy. cy zasypiajz jak kto moie u lej ciastosci na gnetiam jeden opi a drugi nicli u nozacz oby na chwile kolez obudnie a samemu niz gotuje i troch zomse.

Narumki pracy: H niezmienna nieproccowalimny. - H lagron i Umian na Ukrainie. Narumki pracy eiznie, wotny olud, ny nagrochenie zadne. Proca u tym lagne obduwala ni u kamie ni otomac i na lotniski - biei kamieni - granitu na kontaj, erysto bez okulatos i gnetanie, wotny nyrednie mie bylo u otanie. Myzynie ob wojny domieno - Niemienij i ty kocio 600 gram okleba, miadanie uupz (raey uale) obiad ter² taka sama uupz, kolacze to samo. II² kocio 900 gram okleba i ta sama uupz na III² kocio mozli gorobie tylko ich ludie prac obduwa lagra jak ter² i ychi ktory nieproccowali a rajnowali niz przygotowem gw. nizochy polakami, na kca sovietoi AKHR. Ubranie ktasne jakie kto miai. Tyce koleciwie pomizdy golakami b. melkie lea tylko pomizdy patriotami, rentu klu na gnetepcamy kryminalnymy i ty zuliakami. Kultelame ter² stabe.

i lagry - Mariupol - proca u fabrykacz metarlugi emyca, rano podiom, miadanie, zbiorha do pracy, odmaru na prac, proca do godiny 18^{ty} bez obiadu, potom z pracy, niecwow obiad i kolaczi rarem. Narumki pracy bardzo eiznie,

ponerai nie pny zelanie i kopaniu kotlorau. Tyda co nie
 vyrabiali normy gmyolnietau do pracy pny priebek priefaria-
 ma rudy, godne trociti kerok i zapadali na choroby pluc.
 Normy bardzo duze. Wynagrodzenie maame, za miesice
 pracy otrzymalem 5 rub. 41 kop. i wyuznienie sztaclasse
 ni z rupy sacraney 2-3 szansek na 1/2 litra rupy. Ubranie
 maame, bardzo malo uwyetniane przez ich wiaodre. -
 Wyeci koleznicie dosi dobrze, kulturalnie stabo. -

Od chrzili rozpoznaio tofny miyohy Niemcami
 a somietami, chleb, rzej obmirono o 25% wyuznienie
 z kotla zupetnie maame. - ludnie z glodu puchli.

7. Stonunek wiadzi NKWD do Polakow: Stonunek wiadzi NKWD do nas
 byl bardzo wiy, u najrozmaitym sposib wyuznania Polakom
 i wyuznieniu co Polkie, polzerone z brutalnym obelto-
 dieciem nis. jak to: „ Polskiji gany, uwidin Polku jak troji
 welo. Polskaja mordka, sabotazmiki”. Sposib badania gnem-
 nie, u noey, gmy badaniu stoworau tortury, jak to: bicie
 u traci, pod bok, u gisty, ubierano u specjalny konule
 tak zwany imierkelny, pozem seigano gbow i noy
 z tytu, tak ie pieri wyuzniano do pnodu, potem ze rsee
 z tytu gmyuzniano rumer, ktorzym podeigano do gazy
 i raptownie pniekano ob podlogi pierie, pny takich
 uderzeniach ze kaizym rozem uwyetniete kerok z piti,
 oprioc tego radzano ob ead o niwym uatzeim uwiadu
 ktore ranilo strannie kerok ai ob uwyetnieniu nie uoit

0885

W takim stanie zabierano me badania, gdzie moi następcy, odrutnie wyszuka i brzo. A innym wypadkom udawali bardzo łaskawym opiekunów, dawali naprawdę papierosa i roztawiali stoł jeżem i me ten spósob uprzednio przed badaniem wyglądano i brzo gładem, potem ma u' dok podanej żywności której jeżeli nie mielibyśmy remonaci mi dawać spóżyć. I ma odrut' racynali przed badaniem przed jeżem onnes eram bardzo dobre karmie i dobre obchodnie nis, ale to tylko dla stamania badawego psychiemie. "je jak przynia nis to będzie um tak karmie dobre". - co nigdy mielibyś grawdy.

Stary: Kary stonowano za najmniejsze gnesłpótre nawet jak to było u w'żemiu za próby pucemiu do ustępu okarano t. w. "karer" od 1° dnia do 10° dnia ranykano ob orobnej eeli ob której napuciano woz a p'owolano W stamiano stólek dla jedney estonika, tak maty, je ralechne mógł ma nim stae, mielibyś mowy by unadł, rozbiéramo ukaranego ob bieliemy, "tym "karere" z mionomy był ralechnie sme gotrely mat'ralnie co nis "tej wodnie rozkładno i ponstawał wielni m'rod. Wyżme mie ob wojny 200 gram chleba i wode, potem 200 gram chleba. Jeżeli było więcej o'ob ukaranego ustaniano W'żemy stólek wyglądnie blad ool stólek tak, je tylko mogli ukaranu stae, p' spawim i poliżem nis mie było mowy.

Umarany po kilkunastu dniech wychodze z karceru
wygladaj na chodzacego trupa.

Propaganda komunistyczna wielka, w ktorej nastaw-
leno do tego zycia w najrozmaitszym sposobie, gmer wych-
walano ich na polu i zycia ludziej w Rosji; o dobrodziej-
stwach Koltchowa, jakie daję kozyci.

Informacje o Polsce: byly bardzo slabe, od Wladz
NKWD zadane, chiba o nastroju komunistycznym,
ze Polska bzdnie ustalala obywateli rozeniow - jakto
"Polska 6 & R." nigdy o polsce demokratycznej nie-
chcieli sluchac. - O Polsce wiadomo tylas od mo-
woplyblych wzienoi. - Na cielemsgo Wostwa Gen.
Sirotkiem uary wali "bandyty". -

Pauze lekarska: Pauze lekarska w wzieniu Kowl - zimnoma,
zabawo z celi chorych - no najczesc, reszta chony lezeli w celi.
W Kijowie - mieso lepna, gdys w bloku 5^{ym} w prany
sukcydale unochomny byl szpital dla chorych, wityty lekarstwie
odbywaly sie 1-2 razy tygodniowo. W Charkowie szpital
znajdowal sie w 5^{ym} bloku wzienia. W celi gdzie
ja przebywalem smiertelnych zachorowai nie bylo.
W Lagrach w Umaniu, byla tylas psychodnia lekarska
w ktorej udzielano dotychczasowej pomocy, chony litony
miermogli sie na robote przebywali w barakach na
gotych przykach.
W Lagrach Marjupol: ma pnie to 6 tydzien owb

było 3 bloki zamieszkania nie byłoby w każdym miejscu
pomieszczi po 20 osób. Chorych ujmować przebywać w barakach,
słychać że dużo osób zmarło, doświadczeń liczy się więcej

10 Kiedy zostalem zwolniony i w jaki sposób dostał się do Armii:

Zwolniony zostałem na mocy amnestji z dnia
12 sierpnia 1941 roku w dniu 28 sierpnia 1941 r. z łagru
w Mariupolu - na drogę wienkłym wydało bryg
ubrania, oraz użytkim zwolnionym w tym dniu wy-
płacono po 150 rb. na drogę, którą mieliśmy
odbyć do m. Tomska w Syberji. Przy czym jeden
z naczelników NKWD ogłosił nam że w Tomsku
jest nasz przedstawiciel i że zaraz wstąpimy do
Wojska Polskiego. - Kiedy przyjechalismy do m.
Tomska w drodze przedstawiciela nie było, wobec
tego w Tomsku skierowały nas do kolektorach,
ja pracowałem w „Tomskim - lepromatorio”, gdzie
wędlny karcizniżer informacyj w kolektorach
był gład i uspok. Kolektor wrażli z kolektorami do
miasta i ustępowali do prac na „przebudowa”, gdzie
byli wammi iżcia wnosniżer. - W końcu października
1941 roku przyjechał delegat. Polski do Tomska dr. Janus
i którego się zapamiętowałem się, jednak wystać
do wojska nie chciał, twierdził do Armii nie przyjdę.
Kolektor jednak na to nie miał, a tyłu który
miał parę rubli na bilet i Hochy na ujmować

0885

zaraz vyjedať a niekedy do Puzuluka
aby nastúpil do vojska. A dnu 31 grudnia 1941 r.
je ponucením praez i ten vyjedať do vojska
po gmyzidie do Komatova, otymatem shie-
kovanie do Kermine. - A Kermine stanem
na komiojs i rotatem gmyzity do vojska

9) Pyijana byla legemoi z krajem i rotinz. - A Krajem
od chvili avontovacia radnej legemoi mie-
miatem. - A čoua i Rodicami a erane gny-
vacia a vizivacia miemiatem radnej
legemoi. - A tagrad Umari pored samy
vojny otymatem hilev listov, po tym
radnej viadamoi miemiatem.

do pnyth ad h. / A vizivacia Charkov - mymeriono nas do
Tagier a Umarii, tagry se skladaty z kilem
barakov otymiamym za miastem otcerone
otukem koleastym. - Po tagrad tego ogradzenia
staty vizivacia dle "ochrauy" do ktorego to ograde-
nia vblinae na mie byto volno. - A Chvily vyhvedem
vojny, Polakov vyohvedem i rotacous nad nami
krotrojny strai. Ot tego eram chadiviriny do
roboty pod vilny eskoty. Pradenot vyohvedem
byť ten se otmjamy Niemcom. Gdyi Raisty
uradovai na z tej vojny. A miang vblivacia

Němci o Muanie více nas stráženo,
 aš jedneho dnia zbrauo cały kraj u grupy
 i gromadno gniechoty, wieliomy gniepcie 120 km.
 o st. Kol. Nowoukraina, gody na st. Kol. Muan
 maładowae nas bylo uie morliwie, pomierai
 byla bombardowana gner lotniczo Niemiec.
 A prae marou do Nowoukraini na dro-
 gach widzielo niz getuo uiekmieroi gneraimie
 rydok i roduu wojnowych jak ser NKWD i
 Si'lieji. - H droche niody manewaraliomny
 luduoi cynilua byla bardu gmychylua
 oke niemion. uieiej olla ochrauy, kioiej jak sa-
 uiajtem stranne uieuaridita, kobieplacaty.

Hnie i Miankema imieity pustkami u niektorych
 miejscowosciach uie bylo ani jedneho czlowieka
 domny uie nkaue uie li gwabijame okna i dno. -
 Po gmybzeu na st. Kol. Nowoukraina rozlozono
 nas owox staeji na uoeloz i tej pitknej moay Nie-
 miec nas z bombardowat i staej kolejoz, unkwodit
 u kilku miejscach tony kolejoze. - Nazonoi trudno
 bylo dostac, wyzdono nas na pola u odleglosci
 5-7 km od st. Kol., tam jedneho uieiora za dopomi-
 namie niz chleba i jedrenia oraz wozy, kalitky, rostoto
 z palanoi, pochowano ich na polu, a nas gner-
 wadono u inne miejsce. Na ezarty obieni

zabudowano do wagonów „uzglarek” odkrytych prosto
 wóh i oszczędnie straż NKWD. — W drodze nas Kamili
 bardzo marnie. — Odmieniono wagonami nas do
 Łagru u Mariupolu nad Arctim mołem. †

Łagier Mariupol był to wielki kompleks baraków
 onegdaj domków robotniczych i jednym z baraków
 było kino, gdzie wyświetlano filmy z życia Komunisty
 nego Rosji. — Iny wyjechali na robotę gratis przetrwa
 ciotona z innymi dla zachowania staćanowców
 do pracy. — Łagier był ogrodzony wysokim pło-
 tem i kolierowym drutem z wieżkami obła
 strażników, oprócz tego od krzyżeni do wieżkami
 przeprowadzono drut na którym przyniesiono
 ławica z prsem. — Na robotę prowadzono nas
 też z prami. —

Przyrodz